Број 242. У Новом Саду, у четвртак 2. новембра 1900. Год. XXXV.

„Застава“ излази: сваки дан осим понедељника и дана за свецем

Цена је за Аустро-Угарску: на један месец 2 кр. 40 пот., на четврт године 7 круна. за Црну Гору, Србију, Немачку, Румунију и за све остале стране земље на четврт године 10 круна.

Народним бројевима од петка цена је: за пола године 2 круне, на целу годину 4 круне.

Поједини бројеви стају 10 потура.

ЗАСТАВА

ЛИСТ СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ

За огласе плаћа се по 12 пот. од сваке врсте оваких ситних слова.

Дописи шаљу се уредништву а претплата и огласи администрацији „Заставе.“

Уредништво и администрација „Заставе“ је у кући г. Јов. Т. Чавића, на пијаци.

Рукописе не враћамо.

Поједини бројеви стају 10 потура

На жалост — овако је.

Није било тако давно, када су чак и мала деца друкчије гудила. Кад сте запитали каквог малишу, који је порастао тек неколико педаља од земље: — Шта хоћеш да будеш? он је одговарао: — Хоћу да будем паор, да сам ваздан у пољу и да терам коње, јер је то најлепше. — Или је одговарао: — Хоћу да будем доктор, јер он уме да излечи сваку болест. — Или би вам деца понајвише одговарала: — *Хоћу да будем Краљевићу Марко, јер је он највећи јунак.*

Запитајте данас те малише, шта хоће да буду и читава гомила ће вам одговорити: *Хоћу да будем Геца, јер је он најбогатији.* Ето. то вам је карактеристика данашњег времена. Још му вири кошуља из чакшира, а он хоће да буде или трговац, или доктор, или министар али све зато, што ти заслужују — *највише новаца.* Дакле чак и они, који не треба да знају за бриге, брину се већ данас, да не буду гладни, кад остаре.

Али какво гладни?! Још мало, па ће се мала деца молити друкче Богу, но што нас је научио Христос. Неће говорити: „Хлеб наш насушни дажд нам днес“, већ ће се молити за четири врсте печења дневно, ложу првога реда у позоришту и т. д. и т. д.

Нестало је чак и детињих идеала. Па шта ли ће да буде од света, кад одрасту ти мали сребролупци? Можда ће се чудити: Зашто се чудио некад свет Јуди Искариотском, што је издао Христа, кад је то било за 30 сребрњака? Грехота је већ, у коме правцу одрашћују данашња деца.

Или погледајте оне, који су тек ушли у свет и почели да се ране својим рукама. Не разбирају даље од свога прага. И отворено се исмевају онима, који мисле и на народ, и који су „толико луди, да се брину о јавним пословима.“ А ти хладни мудраци, који тако мисле, не виде чак ни то, да бивају само зато толико потиснути. што им је потиснут цео народ.

Или да се окренемо и погледамо оне, који нису више деца. али још не уђоше самостално у свет. — Да се окренемо на омладину нашу, која се учи на великим школама.

Та је омладина застрта тајанственом копреном. Та копрена је из далека веома лепа, чак је и импозантна. Али је тек копрена. А иза ње је мир и *мр вило.*

Заклањају се за — *слогом.* Кажу: Слога народна је наш највећи идеал. Зато што нема данас слоге, ми не одобравамо никоме. А и сами се не упуштамо у рад, јер чим би почели према нашим силама ма шта, ми би се и сами поцепали. Јер ето, не мислимо сви једнако. И да се не би поцепали и да не би нарушили слогу међу собом, боље да не радимо ништа. Као да ће сложан застој и сложан нерад користити што народу.

На ова нас је размишљања навела изјава градачке омладине, у ствари препирке „*Српског Гласа*“ и „*Дубровника*“.

Кад погледате споља ту изјаву, чисто вам се допада. Омладина осуђује небратску препирку и тражи. да се сложе „*Дубровник*“ и „*Српски Глас*“. Ал по коју цену? Зар омладина не види. да би то могло бити по исту цену, по коју је и она, омладина, сложна. То би могло бити по цену — нека све иде како иде.

Али не иде добро! Завладао је трулеж, немар, хладан себични рачун. Све то скупа хоће да упропасти народ. И ако у том народу има живота, мора да устану бољи синови његови, противу те трулежи и против оних, који иду куда не треба.

Како ту може бити реч о слови?! То значи ућуткивање оних, који теже за бољим, који се издвајају из редова оних, који не ваљају.

Градачка омладина и сама изјављује своје привнање др-у Бањаку. Ал ето шта је с онима који га руше? Зар слогу? Шта би било онда од др а Бањака?!

У овом ужасном времену политичког јада и покварености јадан је рецепт: слога свију. Треба загрмити против те политичке покварености да је нестане. Треба је сузбијати, и онда је ствар свршена. А тражити слогу с том трулежи, то значи оставити на миру оно што хоће да нас упропасти.

Кад је Христос загрмио противу покварености и нарушио „слогу“ у јеврејској цркви, многи му пребацише. И замераху му. А он им одговори: „*Ја нисам дошао на земљу да донесем мир, него рат*“. — Јесте, рат трулежи а не мир. Рат, да би се њиме дошло до мира.

Ми смо показали како ужасно изгледају деца наша. Показали, како ужасно мисли већина оних, који тек недавно уђоше у народ. И питамо се са зебњом: шта ћемо дочекати од оних, који ће за најкраће време ући у живот?! Од њих треба да дође помоћ или бар олакшица народу, јер је дванајести час близу. И ако у њима нема спаса, они ће прозрети на којој је страни правда. То им мора казати срце њихово, само ако је здраво, то им мора казати памет њихова, само ако је ведра.

Или су зар сви криви? Или се зар не може ни с једнима, јер ето не могу да се сложе. Онда, ма како да се то не слаже са слогом, не остаје омладини друго, но ако има здрава срца и здрава схватања, да ствара нове редове. . .

Све, све, само не ово мртвило. Из мртвила није никада никла благодет. . . А само још један нараштај нека нам омахне па смо — пропали. —ша.

Нови Сад, 1. новембра.

Штадлер код папе. Тек што се било престало мало писати о посети надбискупа Штадлера код папе, кад ево да се опет о том догађају на све стране говори. Повода томе дао је један чланак у задарском „Narodni List“-у. Писац тога чланка износи још неке појединости из аудијенције Штадлерове код папе, и вели, да му је те појединости сам Штадлер саопштио. По тим појединостима Штадлер је код папе потпуно победио. Папи је познато, какве се тешкоће стављају њему, надбискупу Штадлеру у слободном ширењу вере католичке, и да те сметње проистичу баш од оних, који би по постојећем уго-

---

ПОДЛИСТАК.

ТОРБИЦА.

(ХУМОРЕСКА.)

Henry Du Plessac.

„Драга пријатељице!

Ако се не варам пронашла сам ти »плави барут«. У дванаестом часу, т ј. кад сам већ хтела поћи из Париза, приказали су ми грофа Brisso. С грофом сам више пута ћеретала и уверила се, да је он џетлмен у правом смислу те речи. Његово велико имање допушта му, да живи, како живи, а према добу своме врло добро изгледа: има здраве зубе, орећу, али лепу црну браду и таку исту косу. Тај човек би могао бити опасан и по мене, да дани мојих ружа нису већ минули. Гроф Brisso није, истина, више ни младић . . . али, драга моја Јелено . . . ја бејах од дванаест година, кад си се ти родила, а сад сам . . . 63! Мислим, да је гроф као створен за тебе. Озбиљан је то човек, па опет лонција, у добром смислу те речи, чији иметак јамчи, да ће твој новац остати недирнут Дакле: Дођи ми у понедељак на брзом возу у 8 сахата и десет минута, па остани једно четрнаест дана код мене. Доћи ће и »он«. И ја ћу вас онда у уторак упознати а . . . Амор ће даље да чини своје. — Вазда твоја верна и искрена

Jolande Cerlak.“

„Врлоштовани грофе!

Недавно ми рекосте, да би волели да се ожените женском зрелијег доба. Сад ми паде на ум, да би за вас како треба била једна моја пријатељица, која је сад око 45 година и која ће вам се зацело допасти Женска та изгледа још са свим добро а има све особине, којима се може усрећити муж. Стога предлажем вам. да дођете к мени у понедељак у вече. Тада ће моја пријатељица већ бити овде и ја се надам. да ће те за четрнаест дана већ бити срећни брачни пар. Молим вас, да ове редове сматрате, као знак моје наклоности према вами.

Бароница Cerlak“

*

Кад су оба писма отправљена, госпођа Cerlak врло задовољна трљаше руке. Изванредна јој мисао пала била на памет! Та они обоје су као створени једно за друго! И добра бароница би и опет усрећила двоје смртних! Проводацирање беше њена слабост од кад је сама претрпела бродоломство у својој љубави!

Пријатељица госпође баронице, Јелена Тушко, беше дошла на време на железничку станицу и ушла у железничка кола, у нади, да ће сама путовати и да ће тако моћи неопажена претурити узбуђење, које ју обузело због састанка, што јој предстоји. А моћи. ће и да слика свој живот, као будућа грофица.

И она извади из своје врло елегантне путне торбице од црвене коже мало огледалце и огледа се. Затим узе кутију с прашком и пажљиво напраши своје лице. После тога навуче вело и удобно се намести у куту, да премишља о браку у опште а посебно о свом браку с грофом. У последњем часу, кад је већ дат знак за полазак, наједаред се нагло отворише врата а у кола уђе неки господин. Поздрави учтиво а при том гђа Јелена опази, да му је коса орећа, али исто тако црна, као и лепа брада.

Господин седе према младоликој удовици и узе неке новине из врло елегантне путне торбице од црвене коже. Преко новина је потајно посматрао своју сусетку. Допала му се. Коврчава плава коса и румене усне су са свим пристајале уз свеже румене образе. Удови тела беху лепо заокругљени, а на десној руци, са које је скинула рукавицу, имађаше драгоцено прстење.

Јелена овда-онда баци свој поглед на свог суседа и нађе, да је врло пријатне спољашности.

»Pernovo! — Ко ће у правцу према Merdua, нека промене кола! — тако су викали кондуктери, а Јелена устаде и оде из кола Господин јој је учтиво отворио врата. Али и он изиђе. И кад је Јелена пришла колима споредне пруге, ту је био већ и незнанко, да и опет уђе у иста кола.

Путовање се продужило. Али већ након неколико минута, поче странац учтиво:

— Милостива госпођо, ја сам срећан, што могу с вами још неко време бити заједно. Зовем се гроф Brisso, идем бароници Cerlak која ме позвала. Писала ми је, да ће јој данас доћи и једна њена пријатељица и . . . случај чини каткад чуда . . . ја бих се особито радовао . . . кад би ви били та пријатељица.

— Да, господине грофе, ја сам та доиста — одговори Јелена чаробно се смешећи, и врло

вору требали цркву (католичку) да по мажу. Папа је желео да му надбискуп Штадлер саопшти и узроке, због ко јих је Штадлер ону „опомену“ добио, и папа је приметио, да ова „опомена“ није прво подастрта св. столици, као што то црквени закони католичким силама прописују, јер те силе не могу ниједном цркве ном великом достојнику доделити укор, а да прво тај укор не поднесу у Рим на потврду. Напослетку се папа опростио са Штадлером исто онаком пријатношћу, као што га је и примио.

То је ето у главном изашло у горе поменутом листу. И разумљиво је зашто је подигло толику галаму, а нарочито ако је, као што писац вели, сам Штадлер све то изнео. Ова ствар тешко да ће на томе остати, јер је св. отац у Риму и овога пута, канда и сувише пустио своме срцу на вољу, те изрекао много више но што је требао изрећи.

Друштва за посмртнину и свадбарину у Србији.

Коме још није у свежој памети како су у Србији једно за другим ницала горе поменута друштва. И сва та друштва за час су бројала силне чланове. И наш народ с ове стране Саве и Дунава слепо се уписивао за њихова члана. Та за Бога, за врло малу, управо никакву жртву, у изгледу беше лепа добит. Та човек не пла ти ни 12—20 круна, а добија за то одмах после 6 месеци 6—800 па и више круна. Зар није то нешто изванредно. И ко се не би уписао за члана таковога друштва

Ником није скоро падало на ум, да се запита и распита: од куд је то могуће? Је ли солидна и морална основа у тих друштава? Шта више, многи да за нај краће време а на лак начин дођу до но ваца, заређаше по својој околини, па чак и другим срезовима и котаревима, те дај осигуравај старе и болесне. И управе оних друштава нису питале за године, нису питале за здравље тих које осигуравају, оне су све примале у чланство. Мало бо ље ил нимало скоро беше удешено и оси гурање женидбено, удадбено, па и деце у повојницама.

Но како се почело, онако ево већ се и ствар свети. Што се више чланова упи сало, тим је ствар и брже до краха долазила. И сама српска влада морала се умешати, и многа су друштва ликвидирала. Код других се правила и по други пут и трећи пут мењају, па опет никако да се ствар добро удеси. Где је труло тло, ту дозиђивање слабо помаже.

А шта да кажемо тек за она друштва, која основаше ил на управу њихову доћоше људи не најпоузданији ни најчисти ја карактера, које је мамила само шпекулација а с њом у вези и какав леп ћар. И што су друштвена правила лабавија била, што је друштво на несолиднијој и неморалнијој основи створено било, тим је било и изгледа, на веће шпекулације. И све што се данас догађа у Србији, у тим разним укопним и женидбеним друштвима, све се то догађа на штету самих чланова. Та свакоме се у животу свети оно, у шта лакомислено и сулуду утрчи занесен једино изгледом на добит.

Али како смо извештени у Србији се код једног таковог друштва дешава данас, далеко нешто горе од свег овог што наведосмо. Код тог друштва хоће неколицина да истисне можда хиљаде својих чланова, а све до сад плаћене улоге да у своје руке приграби. Ово свакако не би смело никако да се догоди и влада у Србији треба енергично да се умеша у ту ствар, те бар овако отворено швиндловање да не дозволи. А сад ћемо да изнесемо шта је у ствари и на чему се ради. Извештај тај гласи:

У Србији је 5. септембра 1899. године основано друштво под називом, „Прва Грађанска Задруга“ за међусобно помагање породица умрлих чланова. Као што се види, циљ те задруге лепа и врло племенита, и редовни чланови те задруге свега су улагали на име чланског улога и других друштвених трошкова 12 дин., а и у случају смрти ког члана још и врло мали разрез плаћали су, а за тај мали и незнатни свој улог, у случају смрти, породица умрлих чланова имала је право на посмртну премију по чл. 11. правила у 600 динара. И према томе малом улогу, а великој добити, маса сиротног и поштеног народа од својих је уста одкидала и упи сала се за члана те задруге, рачунајући да ће у случају смрти и невоље имати и велике помоћи Али на жалост није тако, јер чим су породице редовних умрлих чланова по чл. 11. стекли „право“ на посмрт ну премију и исту потражили од друштва да им се исплати, онда су од стране задругина председника на разне начине мучени, кињени и просто уцењивани, и због таког његовог несавесног рада постоје већ и тужбе код тамошњих судова. Па му ни то није било доста, него је пре извесног времена сазвао код себе 32 члана који су само њему били по вољи и они су у име неколико хиљада чланова решили и изменили иста правила, и од једног таког чистог укопног друштва створили су акционарско друштво, на такој тешкој основи, где ни један од ових сиротних чланова те задруге не може остати даље члан исте задруге за то, што сваки члан посмртне задруге па био он жив или мртав мора да узме по једну акцију од ове нове задруге и пошто ови сиротни чланови посмртне задруге нису у стању плаћати исте акције и онда наравно морају престати и бити чланови исте задруге а то је баш и циљ садањег задругина председника, јер кад велика маса ових чланова због тога отпадну онда ће председник сам са својим сатрапима остати у тој задрузи, и он ће онда од дотле добивеног чланског улога од ових сиротана да за себе и своје да шпекулира. Даклем, просто иде на то да се туђом муком користи.

Ово све износимо у толико више што су и многи наши суграђани с ове стране Саве и Дунава уписани у ту задругу, и што се баш против њих председник задругин окомио мислећи да се за њих неће нико заузети.

На основу чл. 54. друштвених правила, позивамо владу у Србији, министра народне привреде и министра унутрашњих дела, под чијим надзором и стоји та задруга, да таком штетном и несавесном раду задругина председника стану на пут, и од неправде да спасу неколико хиљада си ротних а поштених чланова те задруге. Тим више што је на управи те задруге човек, који на основу закона о занатлијским задругама, коме прошлост није неприкосновена и који је земаљским судо вима већ познат те не може ни стајати на челу такове установе. —ос—

Политички преглед.

Угарски земаљски сабор. У седници од јуче, уторника, завршена је расправа о узакоњењу наследникове изјаве. Стеван Раковски је полемисао са Силађијем у подужем говору. За тим је у личној ствари говорио посланик Веси и председник министарства Сел, и најзад је усвојен предлог владин са допуном Селовом. Гаврило Угрон, члан крајње левице странке од 1848. године гласао је уз владин предлог, Предлог пучке странке је већина одбацила. У данашњој седници, од среде, читаће се закон. предлог о узакоњењу изјаве наследникове по други пут.

Измира краља Александра с оцем. Из Београда се побијају гласови да је министар унутрашњих послова разаслао распис свима начелницима о измири краља Александра с раскраљем Миланом. Гласови о измирењу распростирани су само ван Србије.

Бугарско маћедонски комите пред букурештанским судом. Из Букурешта јављају, да је румунској полицији пошло за руком да ухвати једног од главних чланова бугарског тајног комитеа Јосифа Василијева. Василијев је присни пријатељ Са-

---

се радујем, што могу да путујем у тако при јатну друштву.

Обојима је време брзо пролалило. И кад су дошли до своје мете, те сели у кола, што их послала гђа Cerlik, тада су већ измењивали по неке нежне опаске и погледе, што много кажу. Кад је гђа Cerlik дочекала своје госте, беху њени планови већ далеко од свог почетка.

Донеше чај, те се мало ћеретало, а затим свако оде у своју собу.

Јелена, будућа грофица Brisso, премишљаше о догађајима тога дана пре, но што ће почети да се свлачи. И беше већ прилично доцкан, кад се латила да се удеси за спавање. Пружи руку да домаши своју торбицу... Велики Боже! То је туђа торба!... Слуга се забунио! Шта ће сад? Сад да лупара у овој туђој кући? Не, то не може...

Држала је туђу торбу у својој руци и нехотице је притиснула пуце, што отвара и затвара торбу. Пуце попусти.

И која би кћи Евина издржала сад искушење?... Па то није учинила ни Јелена! А и шта има у томе? Торбица је зацело била грофа Brisso! Па сад ако је она баш мало и испремеће, то ништа не чини. Та за кратко време, па ће она на то стећи и своје право!

Озго су отајале неке артије. Мало су чудновате биле те артије. На једној је са свим тачно било написано: »судски извршилац«... »узапћење«. И г-ђу Јелену спопаде потајна дрхтавица. Па онда какве су то све бочице тамо у кутићу... »Нема више седе косе«... »Reparateur« даје коси одма њену природну боју...« »Довољно је двапуташње мазање у месецу«... »Одашиље се поверљиво уз наплату од 5 франака у маркама или поштанском упутницом.« ... А каква је ово кутија? Шта ту може бити? Празна је. Али унутри стоји: Rudolf Tuho, зубни лекар«... а овде опет писма... Јелена хоће да дозна истину: »Господине гро фе, свакако би најпаметније било да одржите своје обећање и да се ожените каквом богатом удовицом, па да исплатите своје дугове. Али, чини ми се, то ће и сувише дуго трајати. Зато вам велим, да ћу вас тужити, ако ми не вратите мој новац за четрнаест дана.« ... У другом је стајало: Матори момче! Похитај са твојом женидбом. Имао сам »пех«, па сад немам ни потуре у џепу. Стога би ми врло добро дошли они 1000 франака, што ми их дугујеш«... Па и још једно писмо, које је јако мирисало: »Драги мој Брисолино! Пошљи ми што пре два три златника... требају ми, ди преудесим свој костим за нов балет... Само да видиш, како ћу изгледати у њему... До виђења... мој старачки Брисолинето... увек твоја мала Клара.«

Гђа Јелена је видела доста... Није ни трепула ту ноћ... Какво разочарење! И каква срећа, што је закључала своју торбицу... То је са свим добро знала. Кључић је у новчанику јој. Имала је разлога, да се томе необично радује.

Међу тим, скоро у исто доба, и гроф Брисо је спремао се да легне. Све беше у соби тако угодно, тако смишљено намештено и гроф се испружи колики је дуг, као човек којем је најзад пао велики терет са срца.

Ту је била и његова торбица Али за чудо, да кључ неће унутра. И како стрпљење није баш изрична врлина мушкиња, то гроф мало јаче притиште, а торба се отвори... Али шта је то? Свакако туђа торба. Забуна! Нема сумње никакве, јер унутри стоји: »Јелена Тушко«, а то је име лепе удовице. Па... и лепа је она! Али дабогме... само због онога, што је у торби... Широк појас »патентиран за постизање витка стаса«... и још других сваковрсних јастучића, да се њима попуњавају празнине на телу... И све то би гроф Брисо баталио... али у страни стоји артија, а то беше неплаћен рачун о украсу, који је на веру узет за 5400 франака.

... Сутра-дан дође гђа Јелена преко собарице до своје торбице... Брава беше рашчупана... Садржина испреметана. Гђа Јелена да падне у несвест, не друго и због »жестоке главобоље«, није могла цео тај дан из собе.

Гроф Брисо дође својој милој домаћици и рече, да жали веома, али мора одма у Париз, камо га брзојавно позваше од јутрос... Гђа бароница није никад могла дознати, ко је од млађих у кући примио телеграм. А тако исто јој непојмљиво беше, како да нехте да попусти жестока главобоља њене драге пријатељице Јелене и зашто је ова била онако раздешена, те знатно прекратила своје гошћење и отишла право дому своме.

Превео **З. В.**

рафовов, и многе је Румуне, који живе у Бугарској и Маћедонији, својим револвером убио. Василијев је убио и једног богатог маћедонског трговца близу Софије и да га не би на одговор повукли утекао је у Цариград, где су га због дражења затворили. Но помоћу маћедонског тајног комитеа побегао је из затвора. По томе је са нечувеном дрскошћу дошао у Румунију, где га је румунска полиција ухватила. Ово је баш добро дошло сад, кад ће да се суди и другим члановима тајног маћедонског комитеа.

Арбанашке жељезнице. О турском пројекту грађења железнице која би везала Скадар с главном пругом Солун Митровица, јављају из Цариграда, да је великом везиру поднет план о грађењу жељезнице од Скадра у Бериловић на поменутој главној прузи с једним огранком на Јадранско Море и велики везир је ствар предао министру грађевина. По мишљењу меродавних личности овај пројекат нема никакве практичне вредности, пошто се оскудева у погодбама за његово извођење.

Рат између Кине и удружених сила.

Заступници страних сила сложили се да својим владама поднесу ове услове за закључење мира са Кином. 1 Кина да подигне споменик убијеном немачком посланику на оном месту, где је овај убијен, да се један кинески царски принц изашље у Немачку, да тамо преда писмену извину због убиства Кетелерова. 2. Кина има да погуби оних 11 високих чиновника и принчева, који су криви заплетима и којих су имена позната. 3. Где су изгреди букнули, да се поставе провинционални испити на 5 година. 4. У будуће да буду отпуштени и кажњени сви они чиновници, који се не буду довољно трудили, да спече изгреде у Кини против странаца. 5. Кина да плати отштету. 6. Чунг-Ли-Јамен да се укине, а његови послови да се пренесу на министра спољних послова. 7. Са кинеским царем да се дозволи одмерено опћење. 8. Таку и друге тврђаве да се разоре, а увоз оружја и ратног прибора да се забрани. 9. За посланства у Пекингу да се одржавају сталне страже, а исто тако да се поставе и страже, које ће чувати везу између Пекинга и мора. 10 У целој земљи да кроз две године дана остану приковане царске прокламације, којима се забрањују кретања боксера.

У суми која говори о одштети наведене су и одштете за оне Кинезе, који су претрпели штете за то, што су држали са страним државама. О одштети хришћана који живе у Кини не спомиње се ништа. Речи „мисионар“ ил' хришћанин не спомињу се ни у једној тачци.

Ова ће се нота предати заступницима Кине тек кад односне државе буду на њу прво пристале. И онда ће још имати и Кина да пристане или не.

Како најновије вести из Кине јављају, кинески царски двор и не мисли да се враћа у Пекинг. Шта више, из Синганфа јављају, да је удова царица преузела опет сву власт у своје руке, и да је дала и опет погубити два виша чиновника телеграма, што су хтели по жељи кинеског цара, да отправе један телеграм царев на грофа Валдерсеа. У томе телеграму хтео је кинески цар да саопшти главном заповеднику удружене војске, да га држе заробљена, те му стога и није могуће, да се врати у Пекинг и ако би то Бог зна како радо учинио. — Но ова ће вест бити исто толико истинита као и све друге вести, које су до сад потекле из кинеских извора. У два маха је већ било јављено и о смрти царице удовице, па ево где је ипак жива и здрава, сва власт опет у њеним рукама, и неда цару да се врати у Пекинг.

Како из Пекинга јављају, једно одељење савезничке војске, које се састоји из Талијана и Немаца продире према Калгану.

Из Рима јављају, да ће тамо скоро стићи папски викар из Пекинга, те ће се онда утврдити, колику одштету да тражи папа од Кине. Још ће се умолити Француска, да потпомогне тражбине Ватикана.

ДОПИС.

Шимановци, 8. септембра 1900. г. (*Ко и како управља политичком општином нашом!*) Нема више од полдруг године, од како је на чело управне пол. општине шимановачке стављен за начелника Спира Ћирковић, и већ упада у очи целоме становништву, да се манипулирањем општинског иметка дубоко загазило, и јако унатраг пошло на штету и терет и онако од неродице и разних елементарних непогода осиромашеног народа.

Да разложимо и докажемо горње, ево узабраћемо неколико стручака из пустоловског врта нашег начелника Шпире Ћирковића.

Са прозора општ. благајне, скинуо је гвоздена врата, па на свој свињац метнуо; општинском оградом, од порушеног парка, који теладима његовим сметаше, заградио је гувно своје; од општинске тарабе дао је направити себи капију; ударио је намет на народ, да купи трошак за бикове, па је два бика купио самовољно без ичије дозволе за 180 фор. а платио је 200 фор., дочим о покупљеноме новцу, у ту сврху, никоме рачуна дао није; он је погодио валов за општинску марву за 36 фор. а платио је за исти 40 фор.; он сме, да у једно те исто доба, за једног те истог коња, два легална пасоша изда; он се не устручава од страног света, на вашару шимановачкоме, за истављање или пренашање пасоша по 30 новч. од комада узимати, и тиме себи толику количину новца присвојити, да је из — дакле недозвољеног доходка — могао путне трошкове подмирити ономе, који га је за време вашара на пошти заступао; он, у званију своме, нема никакове пријавне књиге, у коју се виновници нанешених пољских штета и потрица бележити обичавају, јер он такове пријаве не зарезује, нити о штетама бригу води. У таковим приликама обичава доста јединствено избацити: „А шта то мене патри!“ Кад 300—400 комада оваца уђу у виноград поседника ког, он слеже рамени и вели: „Нека их, нека тамане.“ Он је у опште млитав а особито код потрица.

Осим тога, није он увек у уреду, него на пошти па странке га траже, јер не може бити у исто време на два места. Његов комодитет не дозвољава му, да се за сено сеоских бикова побрине. — Он њих једноставно на кост издаје годишње, да се за скупе новце тимаре — јадни. Опћинске бунаре никада не чисти, валове не оправља тако, да је жалост гледати, како лети сеоска марва од жеђи скапава. Гробље нам је отворено и не заграђено! Марва рије, пасе по овом светом месту човечијег пијетета а бездушном начелнику нашем ни бриге; а како и да буде, кад се његова њива са гробљем сучељава, па од истог ваља сваке године по нешто одоравати; да тиме свој посед увеличава — рашириује.

Па зар таковог нехатног, немарног, грабљивца, злобног човека, незналицу, да има изборно место Шимановци за начелника свога.

Држимо, да оваковог начелника нема у целој Троједници.

Доле дакле с њиме, док није упропастио целу општину. Желимо на начелничкој столици да видимо човека поштеног који ће радити на бољитку ове општине и старати се за њено добро. Не треба нам — човека који тлачи по општини, као по дедовини својој, ловећи само личне интересе своје. Оволико морадосмо рећи и на јавност изнети, да спасемо душу нашу, да нас потоње поколење не прокуне, што смо мирним очима гледали пропаст нашу.

Двојица у име целог села.

Вести из места и са стране.

Позив на претплату. 1. новембра о. г. отварамо нову месечну претплату на „Заставу“. Цена је на месец дана 2 круне 40 пот.

Уједно учтиво умољавамо наше пошт. претплатнике којима је крајем октобра истекла претплата, да изволе исту за времена, за месец новембар обновити, како не би у шиљању листа до прекидања дошло.

Администрација „Заставе“.

Обезбеђење живота краља Александра. Краљ Александар је хтео да обезбеди живот код једног страног друштва за обезбеђење на један и по милијун франака. Одбор дотичног друштва изјавио је да је до сад примао така обезбеђења, али од кад је погинуо талијански краљ, не може се примити да обезбеђује крунисане главе.

Насиља у Ст. Србији и Маћедонији. Имамо као најновије вести: Адем-Зајим, који се је тек пре неколико дана измирио са Мула-Хаци Зеком, због напада на њега, убио је из мартинке једног артиљериског официра — мулазима, на дан 21. т. м. и то на сред улице у вароши Пећи. По извршеном убиству изашао је из вароши праћен од својих људи. Енергични мутесариф, честити Сулејман-паша, послао је за њиме потеру, но мучво ће што успети, ако Адем уграби да се затвори у кулу свога оца. Између Вучитрна и Митровице убијен је од непознатих зликоваца Милован Костић, свршени богослов, родом из Митровице, који је био постављен за учитеља у Маћедонији. Погинули је био син сиротних родитеља, који су у њему гледали свога хранитеља и узданицу, једва чекајући да дође до своје плате и зараде, те да их може издржавати. Убиство ово извршено је 23. тек. месеца.

Народна библиотека у Нишу. У скоро ће добити Ниш једну лепу установу. Данашњи министар просвете намеран је, да створи у Нишу народну библиотеку. За тај циљ постоји већ и зграда, коју је завештао пок. владика Јероним. За неколико месеци библиотека ће се отворити, а до сада већ су послане и неке књиге за њу.

Канал на ушћу Дунава. Јуче, у уторак, предат је промету канал који је начињен на делти Дунава. Канал је дубок 2·83 метра, дуг 570 а широк 41·8 метара.

Спаљене књиге. Како из Ужица јављају, тамо је ових дана извршено спаљивање свих књига „Крваве слике из владавине Петровића Његоша“ у којој познати „честити“ Сава Ивановић на најодвратнији начин напада кнеза Николу и Црну Гору. Ово је заиста леп пример, на који би се требали да угледају сви, код којих има ових књига, како би се ова губа у српској књижевности са свим истребила из српских домова.

Припослано Голуба Бабића у „Нашем Добу“. Београдској „Законитости“ пишу из Сарајева: „У „Н. Добу“ од 21. октобра о. г. броју 83. изашао је допис под „Припослано“ на ком је потписат Голуб Бабић, војвода. У томе се допису брани Петар Узелац и најгадније напада на Србију — српску штампу, морал српски и српске судове који су Узелца опадали. Али што је најинтересантније кад су јуче 25. о. м. упитали Спасоје Палић и Ристо Х. Дамјановић Голуба Бабића: зашто је онако гадно писао, он се најпре у чуђењу прекрстио и свим на свету заклео да он нити је писо тај допис нити да је шта о њему и знао док му ови казали нису. Дакле босанска влада је знала да Голуб не сме то опозвати па је под његовим именом и бранила свога Узелца“.

Губитци Бура у транзвалском рату. Транзвалски црвени крст саопштио је париском дописнику „Морнинг Поста“ ове бројеве о губитцима Бура: Погинуло 831, рањено 2677, умрло од болести 140, у болницама се налази 1952, несрећним случајем погинуло 28, укупно 5528. Ови бројеви су вероватно тачни, али се протежу само до 1. јуна ове године закључно, дакле до уласка лорда Робертса у Јоханесбург.

Некадашњи лекари. „Минх. Мед. Вохеншрифт“ доноси један оглас, који је извађен из једног листа штампаног у Шекспировом добу. Тај оглас је врло карактеристичан за пређашњи положај лекара. Он гласи: „Тражи се! За породицу, коју посећују болести, тражи се добра, верна личност са спремом доктора, хирурга и гинеколога. Потребно је да буде подрумар и ћирица, да се разуме у фризури и прављењу власуља, да сваке недеље држи проповед и врши дужност попе. Плата добра“.

Девојке кондуктери. У Рокланду у Америци врло се изненадио свет једног дана кад је видео на свима колима коњске железнице младе девојке као кондуктере. Дознало се да је управа железнице уступила једнодневни приход добротворном женском друштву и чланице су решиле да саме прикупе тај прилог. Давале су знаке за полазак и одлазак кола и све кондуктерске дужности изводиле су савесно. Тим радом постигле су да је прилог био много већи него иначе што би био јер су многи плаћали место обичних 5 сантима, по 5 долара.

Скупоцено окно. Грчки краљ Ђорђе бејаше пре две године у бањи у Висбадену, том приликом примети на једном окну од прозора име свога оца, данског краља Христијана. Одмах скиде свој скупоцени дијамантски прстен и уписа своје име испод имена свог оца. После кратког времена дође и садашњи руски цар, примети и он окно и додаде својеручно своје име. У бањи беху међу осталим гостима и један енглески дипломата и један американски милионар, па дознавши за ово окно, хтеде га сваки за се набавити, надметали су се у огромним сумама, док је најпосле Американац победио и купио окно за 25.000 долара или 125.000 динара.

Леп обичај. У месту Нинбургу, на реци Везеру постоји и данас стародревни обичај, да млада и младожења сваки дан и увек једу из једног тањира — докле год се први пут не посвађају. Муж и жена, дакле, доручкују, ручају и вечерају из једног тањира све до прве свађе. Тај обичај постоји у читавом једном делу бивше хановерске краљевине. Аутентично се тврди, да тамо у селу Лихтенмору живе муж и жена који већ 19 година непрекидно једу из једног тањира. Може рећи ко шта хоће, али то је доиста идеална слога.

БРЗОЈАВИ „ЗАСТАВИ“.

Стигли 1. новембра.

Будимпешта. У финансијском одбору изјавио је министар председник да ће нови нарске вести о дочеку надбискупа Штадлера код папе, бити измишљене због сензација И биће тим пре неистините што се у исцрпном извештају посланика аустро-угарског на ватикану не спомиње о томе ни једном речи. Папа је примио Штадлера као и сваког другог великог црквеног достојника, који је приликом свете године дошао да му се поклони.

Пекинг. Подржава се вест о смрти удове царице.

Брикс. Осим већ наведених који су погинули и страдали при експлозији у Плутошаву, нађено је још 13 мртвих и 19 рањених.

Трговина.

НОВИ САД, 1. новембра 1900. г. Пшеница прве каквоће фор. 6·80—— н. Пшеница средња фор 6·60—70 н. Пшеница лакша роба фор. 6·30—50 н Наполица ф. 6·——— н. Јечам нови ф. 5·50—90 н. Зоб фор. 5·——— н. Кукуруз у зрну нови фор. 4·20—30 н. нови у клипови ф. 3.10——.

Маст 52 фор. Сланина сува 52 фор. дебела пушена 54 фор. Све од 100 килограма.

Свињи угојени тешки	32—33 нов.	живе
„ средњи . .	30—31 нов.	мере
„ лаки . . .	28—29 нов.	

Све од 1 килограма.

Теоци .	30—34 нов.	по клгр.
Јагњци	———	фор по пару.
Овци .	8—16 фор.	по пару.

*

Званичне забелешке будимпештанске берзе.

31. октобра (13. новембра) 1900.

Пијаца је жива била. Продато је на 35.000 метерски центи. Цена је остала непромењена.

Пшеница банатска, нова, каквоћа по хектолитру од 76· до 78· цене од 50 килограма од 7 кр. 25 пот. до 7 кр. 60 п. потиска нова, каквоћа по хектолитру од 76 до 80 цена од 50 килограма од 7 кр. 20 пот. до 7 кр. 80 п.; поштанска, нова, каквоћа по хект. од 76 до 80, цена од 50 килограма од 7 кр. 10 пот. до 7 кр. 70 п.; бачка, нова какв. по хкл. од 76 до 77, цена од 50 кр. од 7 кр. 30 п. до 7 кр. 50 п.

Раж, нова цена од 50 кгр. од 6 кр. 65 п. до 6 кр. 90 пот.

Јечам, за пићу од 50 кгр. од 5 кр. 50 п. до 6 кр. — п

Зоб, цена од 50 кгр. од 5 кр. 50 п. до 5 кр. 75 н.

Кукуруз стари, цена од 50 кгр. од — кр. — п. до — кр. — п.

Репица, цена од 50 кгр. од 15 кр. — пот. до 15 кр 50 пот.

Преја, од 5 кр. 40 п. до 5 кр. 60 п.

Маст, 50 кгр. 59 кр. 50 п. до 60 кр. — п.

Сланина, 50 кгр. 51 кр. — п. до 52 к. — п.; сушена — кр. — пот. до — кр. — п.

Шљиве, босанске 50 кгр. од 15 кр. — п. до 16 кр. 50 п.; славонски пекмез 50 кгр. 15 кр. 75 п. до 15 кр. 80 п. српски пекмез 18 кр. 25 п. до 18 кр. 50 п.

Течај златног и сребрног новца на будимпештанској берзи.

Дукати	11 кр. 41 п
Наполеондори (20 франака)	19 кр. 20 п
Угарска златна рента (од 100 круна) . .	115 кр. 10 п
Угарска крунска рента	90 кр. 35 п
Аустријска златна рента	115 кр. 10 п
Немачке државне марке (од 100 мар.) .	117 кр. 70 п
10 фунти стер. (мењачки курс у Лондону)	240 кр. 55 п.

Књижевни огласи.

Изишао је из штампе:

„РАД“

СРПСКИ НАРОДНИ ВЕЛИКИ КАЛЕНДАР

СА СУВРЕМЕНИМ СЛИКАМА

ЗА ГОДИНУ 1901.

ИЗДАЊЕ:

„РАДА“, ДЕОНИЧАРСКОГ ДРУШТВА

ЗА ИЗДАВАЊЕ СРПСКИХ КЊИГА И НОВИНА У РУМИ.

На корицама је израђена дивна слика, у 12 боја, која представља рад.

Слика је рађена у једном од првих светских завода у Прагу.

Календарски део овога календара израђен је најбрижљивије. — *Из забаве* има у овом календару: *Песама, приповедака, слика и цртица.* — Ван тога има чланака *из политике, из воћарства, из науке о васпитању, из права и из историје.* Даље има *из црквених прилика, из животописа, из виноградарства и подрумарства, из пчеларства, из астрономије, из автономије, из народног здравља и из задругарства.* Има *корисних бележака.*

Вашари су израђени веома исцрпно и распоређени су *по месецима.* Ван тога има: поштанска тарифа, тарифа за брзојаве, лествица за жигове итд.

Слике. У календару „Раду“ има осим 12 слика из воћарства, још 65 укусно израђених савремених слика. — Велика насловна слика је: *Др. Светозар Милетић са своји унуци.* Има ван тога слика из: *Угарске, Хрватске и Славоније, Србије, Црне Горе, Босне и Херцеговине, Далмације и Боке Которске, Русије, Ческе, Италије* и *Транзвала.* Даље има слика *са париске изложбе и из Кине.*

Све ове слике протумачене су опширно тако, да онај који чита те описе, има слику најважнијих догађаја из 1900. године.

Календар „Рад“ је штампан на финој хартији у формату највећих наших календара, а износи преко 10 штампаних табака, 162 стр. осим огласа.

Цена му је 1 круна.

Препродавци који узму већи број календара, имају рабата 33% или сваки трећи календар. Но поштарину плаћају они.

Са поруџбинама се треба обратити на потписаног у Нови Сад.

У Новом Саду крајем септембра 1900.

Коста Лера,
главни повереник деон. друштва „Рада“, за издавање срп. књига и новина.

ОГЛАСИ.

ШПЕЦЕРАЈСКА ТРГОВИНА
С. МАРИЋА
У ШИДУ

потребује једног **млађег спомоћника** и **два шегрта,** који могу одма ступити.

591 2—2

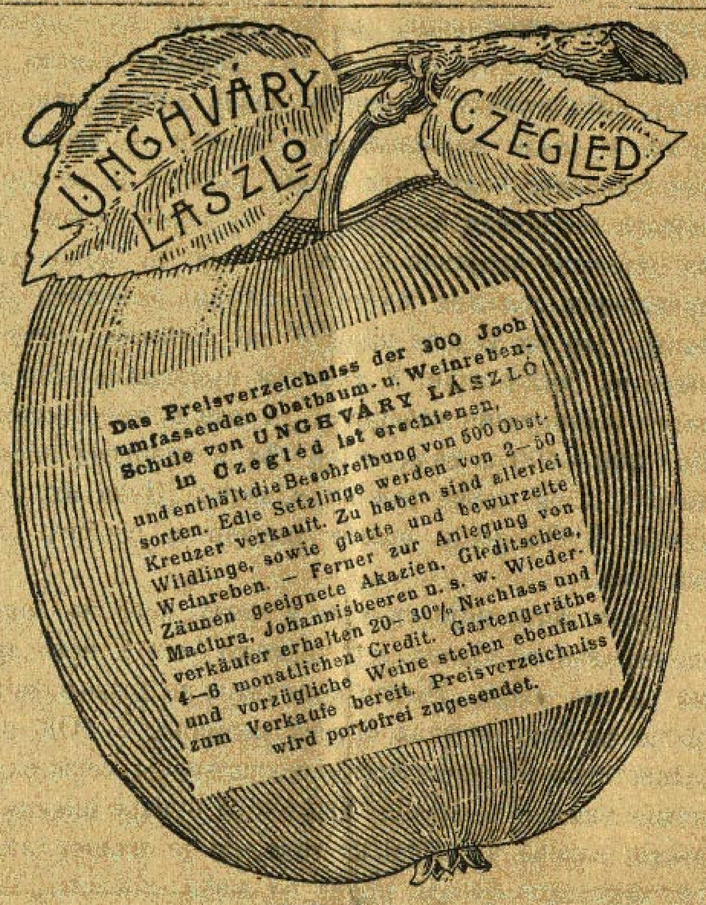

557 3 5

МАНУФАКТУРНА И ГАЛАНТЕРИЈСКА ТРГОВИНА
ЈОВАНА СЕКУЛИЋА
у Земуну

потребује два млађа помоћника који су обема струкама вични. Првенство имају који су српском, мађарском и немачком језику вични. Ступити могу одма. 538 3—3

РАСТОВОГ КОЉА ЗА ЛОЗЕ

цепаног, може се добити у свакој количини код властелинства у Каменици.

Властелинско шумарско звање у Каменици.

581 2—3

2 Commis

einer ausschlislich der Mode-Manufactur einer der **Kurz** und Mode-**Galanterie** Waaren Bransche detailisten und tühtige Verkeufer werden acceptirt. Offerte mit Gehaltsansprüchen sind zu richten an

D. W. Kraus
Mitrovitz

598 1—3

ШПЕЦЕРАЈСКА И МЕШОВИТА ТРГОВИНА
ВЕЛИМИРА РАДАКА
У МИТРОВИЦИ

потребује једног шегрта, који може одма у радњу ступити. 592 2—3

Хемијски завод краљ. угарског универзитета:

Kristály

Планински извор

СВ. ЛУКИНОГ КУПАТИЛА
У БУДИМПЕШТИ

јесте ванредно чиста, двоструко-угљено кисела

МИНЕРАЛНА ВОДА.

Добија се у шпецерајским трговинама, гостионицама и рестарацијама на жељ. станицама.

У НОВОМ САДУ:

У ТРГОВИНАМА Г. Г.

Стојановића и Радовановића, Браће Вагнера, Д. Коде и З. Арсенића. 324 34—

Од више стотина приповнатих лекара препоручена.

Најукуснија и најјефтинија минерална вода.

Сад је баш из штампе изишао:

КЕЛИКІЙ
СБОРНИКЪ,

ВСѢХЪ СТІХИРЪ И ПѢСНЕЙ ДУХОВНЫХЪ,

ВЪ НЕДѢЛИ, ПРАЗДНИКИ ГОСПОДСКІЯ И БОГОРОДИЧНЫЯ, ЯКОЖЕ И НАРОЧИТЫМЪ СВЯТЫМЪ НА ВЕЧЕРНИ, УТРЕНИ И ЛІТУРГІИ ЦѢЛАГО ГОДА ПОЕМЫХЪ,

ИЗЪ ОСМОГЛАСНИКА, ДВОЮНАДЕСЯТЬ МІНІЙ, ТРІОДИ ПОСТНЫЯ,

ПЕНТІКОСТАРЯ И ТРЕБНИКА

ВСЯТЫХЪ, ВО УПОТРЕБЛЕНІЕ УЧАЩІАСЯ ПРАВОСЛАВНЫЯ ЮНОСТИ, УЧРЕЖДЕННЫЙ.

Књигу је ову удесио искусан стручњак, учитељ и појац, и зналац типика тачно по обредним књигама црквеним.

Књига ова износи тридесет табака велике осмине **а цена је пет круна,** а у богато украшеним корицама у платненом повезу са златним насловом и шарама

Цена је шест круна.

У Новом Саду, 10. августа 1900.

Српска књижара и штампарија

Браће М. Поповића.

7—8 480

Главни уредник Јаша Томић. Одговорни уредник Константин Брадваровић. Српска штампарија дра Светозара Милетића у Новом Саду.